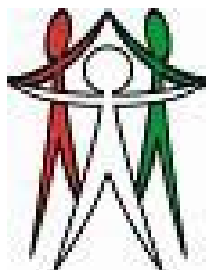

A KÁPB tevékenysége 2008-ban

Vujkov Krisztina

A Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) 2008-ban is rendkívül aktív tevékenységet fejtett ki a magyar textil-, textil-ruházati, bőr- és cipőipar, valamint a textiltisztító ipar érdekeit képviselve. Az alábbiakban összefoglaljuk a munka fő állomásait, elsősorban textil- és textil-ruházati iparunk szempontjából.

Amint arról 2008. évi 3-4. számunkban már részletesen beszámoltunk, a KÁPB – az Európai Unió más hasonló párbeszéd bizottságaival együtt – tavaly márciusban több európai országban is tanulmányozta a szociális párbeszéd rendszerét. Magától értetődik, hogy minden országban mások a viszonyok, ennek következtében az ágazati párbeszéd bizottságok szervezete és feladatai is eltérők, de például több országban is napirenden van a szakmai oktatás helyzete, a kollektív szerződések megkötésének szükségessége ill. annak módja, az ipar versenyképessége, a munkahelyek megőrzésének kérdése stb. – csupa olyan téma, amely nálunk is nagyon aktuális.

A KÁPB résztvevői a tanulmányúton megállapíthatták, hogy a szociális párbeszéd az Európai Unióban nem kényszer, nem szívesség, nem divat, hanem filozófia és erre épült intézményrendszer.

Magyarországon a munkaadói oldal szétaprózott, mind nemzeti, mind pedig nemzetközi szinten egy hangot kell hallatnia. A napi munkamenetük vonatkozásában pedig munkamegosztás megtervezése és kivitelezése a megvalósítandó cél.

A KÁPB Kollektív Megállapodások Munkabizottságának fő feladata az volt, hogy áttekintse, mely témákban lehetne 2008 folyamán megállapodásokat kötni. Ezek között a legfontosabbak a rugalmas munkaidőre, a szezonális foglalkoztatásra, a távmunkára, a részmunkaidős foglalkoztatásra, a túlórák szabályozására, a béren kívüli juttatásokra, az ágazati minimálbérrre, a munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó szempontok. Az év folyamán a munkabizottság vezetésében is változás történt: a bizottság korábbi elnökét, *Neményiné dr. Gyarmathy Margitot* a korábbi elnökhelyettes, *Csanádi József* váltotta fel ebben a tisztségben, az új elnökhelyettes pedig *dr. Medgyessy Ildikó* lett.

A ruhaiparnak létezik egy többmunkáltatós megállapodása, a bőriparban pedig ma is él egy ágazati kollektív szerződés.

A teljes ágazatot tekintve és a realitásokat szem előtt tartva fel kell mérni a munkaadók hajlandóságát megállapodás kötésére vonatkozóan. Nagyobb lehetőség van abban, hogy többmunkáltatós megállapodás kerüljön megkötésre az ágazatban. A kollektív szerződés „első körben” lehet többmunkáltatós, majd később, amikor eléri a foglalkoztatottak többségét, akkor lehet ágazati, ill. azt a bérmegállapodással együtt a teljes ágazatra ki lehet terjeszteni.

A helyzetet nehezíti, hogy az elmúlt években számos vállalkozás megszűnt és erre sajnos a jövőben is számítani kell.

A ruhaipari többmunkáltatós kollektív szerződésben (amit először 2000-ben hoztak létre, majd 2005-ben megújítottak) nagy vívmány volt a bértarifa tábla kialakítása, valamint az, hogy a munkáltató a mindenkori minimálbér legalább másfélszeresét nyújtotta a munkavállalónak béren kívüli juttatásként. Miután bevezették a 40 000 Ft minimálbért, a munkáltatók sorra mondták fel a kollektív szerződést, mivel a 40 000 forint 1,5-szeresén alapuló béren kívüli juttatás már túl magas volt számukra.

A KÁPB társelnökei a bőripari kollektív szerződés mintájára kívánnak egy újabb kollektív szerződést megszerkeszteni a textilipar, ruhaipar és textiltisztító ipar számára.

A KÁPB egy szélesebb kör számára szervezett ülésen az egyik fontos előadás az ún. **atipikus foglalkoztatás** (részmunkaidős foglalkoztatás, távmunka, alkalmi és szezonális munka) kérdéseivel foglalkozott, mert ezek a formák fontos eszközei lehetnek a munkahelyteremtésnek és annak, hogy növelni lehessen az aktív munkavállalók számát.

A KÁPB felvette a kapcsolatot *Szűcs Erika* szociális és munkaügyi miniszterrel a KÁPB által képviselt, **túlnyomórészt nőket foglalkoztató ágazatokat érintő több kérdésben**. Ezek az ágazatok Európai Unióban 3,2 millió munkavállalót – többségében nőket - foglalkoztatnak, ami az összes gyártási ágazat összes foglalkoztatottjainak 9,3 %-át jelenti. Emellett ugyancsak főleg nők dolgoznak pl. a kereskedelem, az idegenforgalomban, a vendéglátóiparban, az oktatásban is. A nőknek azonban több hátrányt is el kell szenvedniük: amellett, hogy rájuk hárul a gyermeknevelés és a háztartás fő gondja, általában rosszabbul is keresnek, mint a hasonló munkakörben foglalkoztatott férfiak, gyakrabban kell táppénzes állományban lenniük vagy szabadságot kivenniük stb. Mindez gazdasági hátrányokkal sújtja a gazdálkodó szervezeteket is, ami versenyhelyzetükre nézve hátrányos és ez természetesen visszahat maguknak a munkavállalóknak a helyzetére is.

A KÁPB ennek a helyzetnek a megoldása érdekében tudományos felmérést és intézkedéseket kezdeményez a könnyűipar gazdálkodóira kiterjedő és kizárólag őket terhelő, viszont a társadalom számára fontos, elengedhetetlen és szükséges terhek viselésére vonatkozóan. A KÁPB felajánlotta együttműködését a szükségesnek látszó intézkedések kidolgozásában és erre vonatkozó felajánlása a Klub Rádióban szélesebb körű nyilvánosságot is kapott.

A miniszter asszonnyal történt kapcsolatfelvételt követően a KÁPB társelnökei a minisztérium Esélyegyenlőségi Főosztálya Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Osztályának vezetőjével személyesen is megvitatták a témát. Kifejtették, hogy ebben az esetben társadalmi egyenlőtlenségről van szó, ezért a helyzetet egy pályázati rendszer nem oldaná meg, a megoldásnak normatívnak kell lennie. Amennyiben el lehetne érni, hogy a rendszer normatív legyen, úgy az esélyegyenlőség nevében személyiségi jogok nem sérülnének. Megoldást lehetne ütemezni teherbíró képesség, forrásallo-

káció szerint. A KÁPB nem a kedvezményeket akarja szűkíteni, hanem azt kívánja elérni, hogy a gyermekvállalás szép és nemes társadalmi feladatának a terhei a társadalmat és ne csupán az adott ágazatot „sűtsa”.

A magyar KÁPB az Európai Unió szintjén is kezdeményező szerepet kíván betölteni a nők foglalkoztatásának javítása érdekében.

A **tisztességes piaci együttműködés** nevében a KÁPB a Szakmai Egyeztető Fórum egyik ezzel foglalkozó ülésén hangsúlyozta, milyen nagy fontossága van annak, hogy a globális piac résztvevői **egyenlő feltételekkel és esélyekkel** működhessenek. Ennek keretében kiemelték a szellemi termékek tulajdonjogának védelmét, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) előírásainak betartatását, pl. a gyermekmunka tiltását a távol-keleti országokban, a nők és férfiak közötti bérkülönbség megszüntetését, valamint a környezet- és egészségvédelmi előírások betartását.

A **szellemi munka tulajdonának védelmében** a KÁPB már korábban is tett kezdeményező lépéseket, így pl. felhívta a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának figyelmét a tisztességtelen kereskedelmi praktikákat alkalmazókra. Ennek konkrét eredménye is lett: nőtt a márkavédelem érdekében végzett hatósági ellenőrzések száma és hatékonysága, és a talált hamisított termékeket megsemmisítették.

Az Európai Unió a **szervezetváltás kiváltotta problémák megoldására** létrehozta az Európai Globalizációs Alapot (EGA). Ez az alap olyan esetekben nyújt pénzügyi támogatást, amikor egy cégnél vagy egy regionális ágazatban több mint ezer ember veszíti el az állását szervezetátalakítás során, amikor gyors és megnövekedett import árasztja el az EU-t, vagy az EU piaci részesedése csökken. Eddig 12 kérvényt nyújtottak be ilyen támogatás elnyerésére, amelyek közül kettő vonatkozott a textiliparra, közülük az egyik Litvániából érkezett. Dél-Litvániában ugyanis az országba beérkező olcsó ázsiai import következtében be kellett zárni egy textilgyárat és emiatt 1089 ember került az utcára.

A KÁPB az EU szintjén hangot kíván adni annak, hogy Magyarországon az 1000 fős korlátot nem lehet alkalmazni, hiszen nálunk a vállalkozások zöme kis- és középvállalkozás, emiatt egy vállalkozás megszűnésekor az 1000 fős határt nem éri el a munkáját veszített munkavállalók száma, de ezek mégis ugyanolyan segítségre szorúlnak, mint a nagy vállalkozásoktól elbocsátott emberek.

Az Európai Unió Textil- és Ruházati Ipari Ágazati Párbeszéd Bizottsága részletesen foglalkozik a **szakmai oktatás** kérdéseivel. Az Euratex-szel közösen még 2006-ban benyújtottak egy pályázatot az EU Bizottsághoz a „*Textil és ruházati obszervatóriumok európai hálózata a foglalkoztatásért és képzésért*” elnevezésű projekt finanszírozására vonatkozólag. Akkor ezt a Bizottság elutasította, mert nem találta elegendőnek a résztvevők számát, de 2008-ban ismét benyújtották, immár sikerrel.

E projekt keretében megfigyelő központokat („obszervatóriumokat”) kívánnak létrehozni, amelyek hálózatban működve végeznék feladatukat. Az Európai Unióban el kell érni, hogy a munkavállalókat a piaci igényeknek megfelelően képezzék, de tudjanak alkalmazkodni a munkapiac változásaihoz. A jó gyakorlatokat a hálózaton belül össze lehetne kötni, mindenki számára megismerhetővé és követhetővé lehetne tenni.

Ennek érdekében Európai Megfigyelő Központokat alakítanának ki, illetve a már meglévő intézményeket hálózat alapján kívánják összekapcsolni.

A könnyűipari ágazatban a versenyhelyzetet, a versenyképességet kell megerősíteni. Ezen a területen az EU bizonyos tereken gyenge pozícióban van. Amikor munkapiacról beszélünk, akkor elengedhetetlen fontosságú a mobilitás kérdése.

A jelenlegi válságról nem tudni milyen mély lesz. Ezért hosszabb távú akciókra kell összpontosítani, mint amilyenek az ún. megfigyelő központok. Az előrejelzési kapacitásokat kell megnövelni, összehangoltabban kell eljárni.

A megbeszélésen az alábbi kulcsszavak, kulcsgondolatok fogalmazódtak meg Európai Megfigyelő Központok vonatkozásában:

- kompetencia profil,
- előrelátás, felkészülés (stratégiakapacitás, jövőkép),
- a képzési folyamatot a vállalatok stratégiai szükségleteihez kell igazítani,
- a képzési folyamatokat fejleszteni kell,
- a szakma megítélésének javítása („interaktív vitrin”),
- összehasonlíthatóság az országok között,
- modellek kidolgozása,
- tanúsítvány (referencia rendszer a munkavállaló számára),
- eszközök szolgáltatása a kis- és középvállalatok számára,
- a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés megkönnyítése,
- függetlenség,
- szoros kapcsolat a kutatás-fejlesztéssel.

A projekttel kapcsolatban a magyar résztvevők a következőket hangsúlyozták:

- Magyarországon a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet pályázatának elnyerésével esély kínálkozik a szakképzést érintően a munkáltatói igények felmérésére, a fogadókésziségre, stratégia, tematika kidolgozására.
- A Textilipari Műszaki- Tudományos Egyesület a szakképzés területén akkreditációval rendelkezik (EDUTEX). A Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság felkérésére itt fogják össze a „felnőttképzési igények felmérése” tárgyú kutatási projektet.
- A kutatási, képzési piacra szándékunk betörni, ahol versenytársak vannak. A sikeres akciókhoz forrásra van szükség, amihez az EU-ban működő Szervezetátalakítási Alapok ill. az egyes nemzetek egyéb forrásait kellene felhasználni.
- Ágazatpolitikával, ágazatstratégiával kell rendelkeznie az országnak, ez azonban sajnos nehézségekbe ütközik.
- Nem csak a munkavállalóknak vannak motivációi, hanem a menedzsereknek és a tulajdonosoknak is, ezt is figyelembe kell venni.
- Az eredményes munkához szándék, forrás, készség, képesség, szervezet, motiváció kell.
- A szektorban 60 000 munkavállalónk van. Készek vagyunk tanulni és azokat a buktatókat elkerülni, amit az előttünk járók már megtettek
- A képzési igények felmérése megtörtént.
- Iparunk a kis- és középméretű vállalkozások kategóriájában működik, ezért rászorul a segítségre.

- Legyen egy minimum követelmény és ezt egészítse ki egy opcionális lista.
- A munkaadók rendelkeznek jövőképpel és megvan az alkalmazkodó képességük is
- Az oktatás, képzés területén a munkaadókra hárul a legnagyobb feladat, de együttműködés szükséges a szakszervezetekkel is.
- Akiknek nincs jövőképük, azok feltehetően el fognak tűnni az iparból, számukra átképzést kell biztosítani annak érdekében, hogy más iparágakban elhelyezkedhessenek.

- A képzés, szakképzés kérdéskörébe a menedzserek képzésének is bele kell tartoznia.
- Fontos nyomon követni, hogy a munkavállaló hol, milyen minőségben dolgozott korábban és milyen referenciákkal rendelkezik (Europass).
- A projekt elindulásáról, kitűzött célokról adjunk kifelé üzenetet a foglalkoztatási miniszterek részére (MYSET) és a Független Tanácsadók Hálózata (SYSDM) részére, mivel feltehetően ez a munka, melyet a projekttel elindítunk, más iparágakat is érinteni és érdekelni fog.

A Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság közleménye

A miniszterelnök 2008. december 1-jén *Tukacs Istvánt* kinevezte a miniszterelnöki hivatal államtitkárává. Államtitkár úr többek között a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetbe került vállalatok foglalkoztatási problémáival foglalkozik. A Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) felvette a kapcsolatot Tukacs István államtitkár úrral. Amennyiben ez a kapcsolat hasznos lehet valamely magyar cég számára, úgy a KÁPB tagszervezetein keresztül szíves figyelmükbe ajánljuk.

Ugyancsak a foglalkoztatási problémák enyhítésére szolgálnak a kormányprogram részeként a munkáltatók számára az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány által kiírásra kerülő pályázatok, amelyekből az első már megjelent. A *Megőrzés* című támogatási program pályázati felhívása „A foglalkoztatottság megőrzésének támogatása a gazdasági visszaesés következtében átmenetileg nehéz helyzetbe jutott munkáltatóknál” címmel elérhető a következő internetes címen:

http://www.ofa.hu/index.php?WG_NODE=WebPalyazatok&WG_OID=PALfe525fee64a69aa61 – „Megőrzés – 9122” szám

Úgy ítéljük meg, hogy ezek az információk hasznosak lehetnek a magyar cégek számára. Felhívjuk a KÁPB tagszerve-

zeteinek figyelmét, hogy ezt az információt a tagszervezetek körében használják fel.

2009. jan. 20.